

מסורת הש"ס

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

עב. תורה אור השלם

(א) [ע"י ברכות נט ע"ב],
(ב) [ע"י מוס' ר"ה כג:
ד"ה וז', (ג) גיטין ו',
(ד) [ע"י מנחות נ"ח מה
חלת מוכתר בגזירותיך
וז' מוכרתם של אילות
של בגל פי' אחר אחרית
הש"ס. וברכות מבר
בגל. עי' (ס) [נבחרת:
דבורים. דסו"ר למא
כלל, ונוסף כלפניו ע"פ
הש"ס. וברכות מבר
בסנהדרין קט ע"א ע"ש],
(ו) [גי' העירין ע"י דק
ג מהל' (וכ"ה נבחרת:
ולפניו עי' שם מהל' (ח)
(ו) [לעיל ע"פ (ח) גיטין
ז' דה"מ, (ט) [ראמ"ר ר"ב
למא נבחרת], (י) [השו"ת
למא נבחרת, וכן מוחקין
המהל' (ס) יצמח
טו; (ז) [נבחרת: חייב:
וכ"ה נבחרת ופערין],
(ח) [נבחרת: חידק, וי"ה
גיטות, (ו) לעיל ע"א:
ע"ש, (ז) ע"י ב' מנהל:
י"א, (ט) [נבחרת ובע"י:
דמונא], (ס) [נבחרת:
דסו"ר ובע"י: סנהדרין],
(ז) [נבחרת: טוסף: כה:
ובע"י: שס; (ק) [נבכר
נגיטין ו' ע"א, ע"ש],
(ר) [דף ע"א, (ט) [נבחרת:
הראשונה. ולפניו כרש"ל
והש"ס גורם בסו"ר פרס
ע"ש, (ח) [ע"י לעיל מט
ע"ב, (א) [נבחרת: שבת
קמה ע"ב, ונבחרת: שם
ד"ה מניין],

והאידינא הוא דליוה פרסאי. שלקחוהו ממקומו וזנאוהו למעלה
מאקרא ולהכי לא בעי למתח פרת עד היכן לפי שפרת נופל
בחדקל ועוד בגל מושכת למטה ממנו עד אפמיא תמאה כדאמר
לעיל: לך גיסא דפרת עד היכא. בשפתה כלפי מערב עד היכן
מתפשט רחבה של בגל: מאי
דעסק. שבתא לישאל: משום צירס.
שמה צירס שיושבת בהן גיסא
מיבעיא לך: מייחסי דפומצדיא.
שהיא בין שמי הנהרות מצירס נסבי
ש"מ מוחזקין הס בה בחזקת יחוס:
כמתלווקס ליוחסין. בארעה ורחבה
של בגל: כך מתלווקס לגיטין.
דקיימא לן (גיטין דף ג'). המציא גט
משאר ארלות לריך שיאמר בפני
נכתב ופני נחתם לפי שאין בקיאיין
לשמה והמציא גט מארץ ישראל
לגלל אינו לריך לומר ובגל הרי
היא כלרץ ישראל לגיטין: שאף הם
היו חכמים ובקיאיין לשמה: עד ארצה
סניינא. אגס של קניס וערבה שקורין
אוסריא: סניינא דגשרא. שני
אגמים היו למטה מהגשר זה למטה
מזה: חביל ימא. שם מקום:
סנינא דבגל. מכלילא ותפארתה
של בגל ליוחסין: שוניה וגוציא
וליוזרא. מקומות הס: סנינא
דחביל ימא. תפארת של חביל ימא:
איסתא צעא מינייהו. כותיים לא
נמערבו בהם אלא הקול ימא על ידי
ששאל כותי אחד אשה אצל הס
לא נתנו לו. ויש אומרים רב פפא צעא
מינייהו אסתא ולא יהי ליה לך היה
מוציא עליהם שמץ פסול וקשה בעיני
לומר כן: כגולה. פומצדיא קרי
גולה בראש השנה (דף כג:). מאי
דקריא. מקום על נהר פרת למעלה
מכל המקומות הנזכרים למעלה:
והאמר ר' יוחנן. לעילא מיחזקתא
דבגל בפרת עד מעברתא דגדמא ותו
לא: אמר אביי לרועה נפקא.
באלכסון ממעברתא דגדמא ומקפת
את הפסולין עד מעלה מאיסי דקירא
שהיא מן הפסולין ושט משוט צפי
הלרועה על פרת: חלוון. נהר:
וינחם. נחלה ונחזור. צערת
השצטים שהגלה סנחריב משתעי:
וכוון לפסול כל מקום שגלו השצטים
נטמעו עובדי כוכבים בצנותיהם
ועובד כוכבים ועבד הבא על צת
ישראל אפילו למ"ד (יבמות דף מה).
הולד ממזר לא היו פגום מיהא היו:

מוסף רש"י

ובולם לפסול. רובן
ממזרים שנטמעו עשרת
השצטים בעבודת כוכבים
(ל"ב בנות עשרת השצטים
עובדי כוכבים) ונתינו
הרי הן כשרוללס ונחג
בהן איסור ממזרות,
וזן לא מהרו ונשאו
זה אחותו או נשאו
הרי הן ממזרים יבמות
(ל"א). שפעמים בולעין
רפעים פולטין. ג'
מדעות היו תמיד מורדות
בה ומשלימות עמה
(דניאל ז' ח). וארר.
והנה. אחרי. אחרת (ע"י)
ג'. ומסורבלין. מלוכנין
בבשר (מגילה י"א). שמיים
כמו (שבת קל"ז) קטן
המסורבל בבשר. ולשון
מלגס הוא כמו (דניאל ג'
ספיו בסרנליון ע"י ב').
ואין להם מנוחה כדורב.
דוב אין לו מנוחה אלא
הולך ונא כל שעה (שם).

לך ניסא דפרת עד היכן. פי' נקונטרס להכי לא בעי למתח
פרת עד היכא לפי שפרת נופל בחדקל ועוד בגל מושכת
למטה ממנו עד אפמיא תמאה כדאמר לעיל: איתתא בעא
מינייהו ולא יהבו ליה. ולכן הוציא עליהם לעו וי"מ דקאי ארז
פפא ולא נהירא דח"ו שיעלה צדעמו
של אותו דליק להוציא לעו עליהם שלא
מדין: בין הנהרות הרי היא כגולה
ליוחסין. וזריך לומר דשני מקומות
הן לאי משום חדקל ופרת לא הוה
צעי גמרא ופי' בין הנהרות מאי הוי
דפשיטא לכולי עלמא דמייחסי דלעיל
נמי לא בעי אלא מן האדנין אצל בין
הנהרות פשיטא ליה דמיוחסין הן:
היוס

שוניא וגוביא תכילתא דחביל ימא רבינא אמר אף ציצורא תניא נמי הכי
חנן בן פנחס אומר חביל ימא תכילתא דבבל שוניא וגוביא וציצורא תכילתא
דחביל ימא אומר רב פפא והאידינא איערבי בהו כותאי ולא היא איתתא
הוא דבעא מינייהו ולא יהבו ליה מאי חביל ימא אומר רב פפא זו פרת
(דבורים) ההוא גברא דאמר להו אנא מן שוט מישוט עמד רבי יצחק נפחא
על רגליו ואמר שוט מישוט בין הנהרות עומדת וכי בין הנהרות עומדת מאי
הוי אומר אביי אמר ר' חמא בר עוקבא אומר רבי יוסי בר' חנינא בין הנהרות
הרי היא כגולה ליוחסין והיכא קיימא אומר ר' יוחנן. מאידי דקריא ולעיל
והא אומר רבי יוחנן. עד מעברתא דגוימא אומר אביי (רצועה נפקא אומר רב
איכא בר אבין אמר רב חננאל (אמר רב חלון) ניהווהו הרי היא כגולה ליוחסין
א"ל אביי לא תציתו ליה יבמה היא דנפלה ליה התם א"ל אמו ידידי היא
דרב חננאל היא אויל שילוחה לרב חננאל אומר להו הכי אומר רב חלון
ניהווהו הרי היא כגולה ליוחסין ופליגא דר' אבא בר כהנא (דאמר ר' אבא
בר כהנא מאי דכתיב וינחם בחלה ובחבור נהר גזון וערי מדי חלה זו
חלון חבור זו (הדייב נהר גזון זו גיזוק ערי מדי זו חמזן וחברותיה ואמרי
לה זו נהווהו וחברותיה מאי חברותיה אמר שמואל כך מושכי היינו מושכני
ורומקי אמר רבי יוחנן וכולם לפסול קסלקא דעתא מושכי היינו מושכני
והאמר ר' חייא בר אבין אמר שמואל מושכני הרי היא כגולה ליוחסין
אלא מושכי לחוד ומושכני לחוד ותלת עלעין בפומה בין שיניה אמר
רבי יוחנן זו חלון הדייב ונציבין שפעמים בולעתן ופעמים פולטתן וארו
חיוא אחרי תנינא דמיה לדוב (תני רב יוסף אלו פרסיים שאוכלין ושותין
כדוב ומסורבלין כדוב ומגדלין שער כדוב ואין להם מנוחה כדוב ר' אמי
כי הוה חזי פרסא דרכיב אמר היינו דובא נידא א"ל רבי ללוי הראני פרסיים
אמר ליה דומים לחיילות של בית דוד הראני חברין דומין למלאכי
חבלה הראני ישמעאלים דומין לשעירים של בית הכסא הראני תלמידי
חכמים שבבבל דומים למלאכי השרת כי הוה נחא נפשיה דרבי אמר
הומניא איכא בבבל כולה (עמונאי היא (מסגריא איכא בבבל כולה
דמזוירא היא בירקא איכא בבבל שני אחים יש' שמחליפים גשותיהם
זה לזה בירתא דסטיא איכא בבבל היום סרו מאחרי המקום
דאקפי פירא בכורי בשבתא ואזיל וצדו בהו בשבתא ושמתיהו ר' אחי
ברבי יאשיה ואישתמוד אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבה יש בה
היום

ותלת עלעין בפומה. ציה (ה) השנייה צממרה דניאל כתיב והיא בגל: צפומה בין שיניה. צפומה משמע מצפים בין שיניה משמע
שבולטות מנחון: בולעין. מושלת עליהם: ומסורבליס כדוב. צעלי צער. לשון עזי ושומן הוא ובעלמא (שבת דף ק"א) נמי אמרי' קטן
מסורבל בבשר המלוכס בבשר כשרבל: דוב אין לו מנוחה כשהוא קשור הולך ונא תמיד סביבותיו: דובא נידא. דוב נודד: הראני
פרסיים. צעל משלות ודומיות היה לוי וקאמר לו רבי משול לי פרסיים למה הם דומים: כחילות של צית דוד. גבורים: חזרין.
אומה הסמוכה לפרסיים ומשחיתים הם וטרפנים הם יותר מפרסיים: לשעירים. מלוכזשים שחורים ודומים לשדים: דומים למלאכי
השרת. לבזים לבנים ועטופים כמלאכי השרת וכתיב (יחזקאל ט) והאש לבזש הצדים. והכי נמי אמרין צממה מדליקין (שבת דף כה):
על רבי יהודה שהיה מתעטף ויושב בצדיים המצויין ודומה למלאך כו' וצנדרים (דף כ): נמי אמרין מאן מלאכי השרת רבנן
ואמאי קרי להו מלאכי השרת משום דמזוינין כמלאכי השרת במלכזשים נאם: כי קא נחא נפשיה. מרקה נבואה צפומיה:
הומניא. עיר ששמה כך: מסגריא. עיר היא וכל הקך כולוהו מקומות ניהו: צירפא דסטיא. על שם שסרו מאחרי המקום ופירש
רבי היאך סרו: דאקפי פירא דכוורי ואזיל וצדו בשבתא וכו'. הליף הציצר דגיס הרבה והלכו ונלו: דאקפי.
הליף כדמתרגמינן וליף הדרול (מלכים ב' ו) וקפא פחולא: פירא. צריכה עשויה לגלל דגיס ובלע"י ציצ"ר: ואישתמוד. נשתמדו:
היום

1. ויגל מלך אשר את
ישראל אשורה וינחם
בחלה ובחבור נהר גזון
וערי מדי:
מלכים ב' י"א
2. וארו חיוה אחרי
תנינא דמיה לרב ולשטר
חד והקמת ותלת עלעין
בפומה בין שניה וכן
אמרין לה קומי אבלי
בשר שניא: דניאל ז' ה

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בין וכו' וצ"ל
דשני פסוקות הן. עין
עיונין דף יט ע"א מדי
אם בין הנהרות:

הנהרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומלת וכו'
כמיה הראשונה שצממרה
וכו' והיא בגל צנדר וקשי
צפומה כלי' ודל"א:

לעזי רש"י

אשר"א [אשרי"י] ד.
שדה ערבות.
כ"ב"ר [ויב"י] ד.
ברכת דגים.